

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krone, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnina z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 250 za 1/64 strani K 1—

Privečkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 5.

V Ptuj v nedeljo dne 15. marca 1914.

XV. letnik.

Današnja številka „Štajerca“ ima 4 strani priloge; vsled tega obsega skupaj 12 strani.

Za naše železnice.

(Govor deželnega poslanca Jos. Ornič v štajerskem deželnem zboru.)

Visoka zbornica! Dolžnost mi je, da utemeljim od mene in mojih tovarišev stavljeni predlog glede uvrstitve železniške linije Ptuj-Rogatec v predlogo lokalnih železnic.

Ta projektirana železniška linija ima okroglo dolžost 30 kilometrov. Pred leti se je izdelal prvi generalni projekt, po katerem bi stala ko-maj 8 milijonov kron. Po detajlnem projektu pa, ki vsebuje bistveno izboljšano varijanto, bode železnica za 2 kilometra krajša; stala bode pa za okoli 2 milijona več in bo prišla torej na okroglo 9 do 10 milijonov kron.

V prvi vrsti bi si dovolil, govoriti o potrebi te lokalne železnice, h katere skupnim roškom v znesku 10 milijonov prispeva dežela. V beleženjem temeljnih akcij 1 milijon kron. Ta projektirana lokalna železnica bi šla skozi politični okraj, ki je po številu svojih prebivalcev eden največjih na Štajerskem. Politični okraj ptujski, skozi katerega bode ta železnica večina vozila, ima okroglo 90.000 prebivalcev. Prebivalstvo je izredno revno. Že iz tega vzroka se mora opravičeno to železnico in njeno izvršitev zahtevati. Nadalje pa tudi zaradi tega, ker je v zadnjih letih izseljevanje iz tega okraja v Ameriko izredno močno naraslo. To izseljevanje je že zaradi tega vtemeljeno, ker se pridelki zemlje po gotovo pridnemu prebivalstvu ne morejo zadostno izkoristiti in v denar spraviti. Predaleč bi peljalo, govoriti o cenah gotovih življenjskih sredstev, o katerih visokosti se v Gradcu in drugih večjih mestih vedno toži. V našem okraju imajo ta življenjska sredstva večinoma tako nizko ceno, da je to naravno neverjetno. Povdarjati se mora, da se izseljevanje tudi s tem pospešuje, ker se dobi še danes kmečke delavce za 30 do 60 krajcarjev plače; to pa je dokaz, kako revni in pohlevni so ti ljudje in kako so v kljub temu prisiljeni, da si poiščejo drugod kruha. Tudi iz tega vzroka je ta železnica velepotrebna.

Opomnim nadalje še iz lokalnega stališča, da ima le okraj Rogatec 20.000 oralo v gozda za podirati; ta les bi se izkoristil, ako bi se železnico zgradilo in bil bi važen činitelj za rentabiliteto te železnice. Imam tukaj še veliko množino materiala, pa nočem visoko zbornico s tem utruditi. Rečem le še, da imamo v tem okraju tudi velikansko množino vina, da se je nadalje otvorilo nov rudnik Trboveljske rudokopne družbe, ki leži neposredno na novi železniški progi in ki se je že otvoril. Kdo pa bi ne razumel veliki dobiček, ki bi ga napravilo z novo železnico naše zdravilišče Rogaska-Slatina? Kako lep razvitek bi vzelo to zdravilišče, ako bi se zamoglo iz Ogrskega napraviti direktno zvezo Kaniža-Ptuj-Rogatec in bi tamonjši obiskovalci ne bili prisiljeni, napraviti dolgo pot čez Grobelno! Iz lokalnega stališča sem torej

doprinesel dokaz, da bise ta zaželjena železnica izplačala.

Dovolite mi, da novo železnico zdaj tudi iz splošnega stališča pojasnim.

V deželnem zboru smo mnogokrat rezolucije sprejemali in čez južno železnico psovali, obenem pa smo na desni in levi vedno postranske proge k južni železnici gradili. Z doneski, ki jih bode sklenil deželni zbor glede železniških zgradb Gleisdorf-Hartberg, Feldbach-Gleichenberg-Radgona in Ljutomer-Ormož se je napravil prvi korak, ki bode zlasti v popolnoma zane-marjeno jugo-vzhodno Štajersko novo življenje in promet donesel. Tistih par milijonov, ki se jih bode za te železnice porabilo, se bode gotovo krasno obrestovalo, ker bode to prva železniška linija na Avstrijskem, ki vodi od centrale Dunaj v naše tako težko pridobljene de-žele Bozno in Hercegovino. Zahvaliti se moram pri tej priložnosti finančnemu referentu dru-plem. Kaan, ki se je za železnico Ptuj-Roga-tec močno zavzemal.

Izpregovoril bi še par besed o svoti en milijon kron, ki se jo zahteva za to železnico. Obrestitve te svote znašajo okroglo 1/4 procenta deželnih doklad. Ako dajemo od 50 milijonov doklad večino za dobrodnele zavode, šolstvo in uradništvo, imamo pač proketo dolžnost, da izdamo tudi vsaj nekaj denarja za železnice. Kajti ta denar izdal se bode zopet v korist trgovine, obrtnije, industrije in kmetijstva.

Zdaj pridem še na strategično polje. Čudno je, da smo morali v srbskem nemiru l. 1908 na stotine milijonov za mobilizacijo plačati. Isto smo opazili zopet lansko leto. Ako se je tedaj začudeno kakega visokega oficirja vprašalo, zakaj smo skoraj pol leta na stotisoče vojakov tam doli zbiral, ko še ni bilo nobene ideje o vojni, odgovoril nam je dobesedno: „Mi nimamo tja doli železnic, poslati moramo vsled tega vo-jake preje doli, kajti mi nimamo železniških zvez, da bi zamogli armadni kor hitro prevo-ziti (Medklici: Res je, ker bi drugače prepozno prišli!). Ko bi imeli takrat želez-niške zveze, poslali bi lahko stotisoče vojakov zadnje tedne do-li, ne pa mesece preje, ne pol le-ta preje, kar nas je koštalo na stotine milijonov. Brez ozira na denar bilo je toliko ljudi od svojega poklica zadržanih. Jako obžalovati je, da vlada sama te železnice ne pospešuje. Mi Štajerci smo dobri ljudje. Napravili smo projekte in dali sami mnogo tisoč kron, tako a. pr. revni Rogaske okraj 30.000 kron. Ptujski okraj 50.000 K, okraj sv. Lenart 15.000 K, čeprav je zdaj v detajlnem projek-tu zaostal, kar je jako obžalovati.

Prihajam h koncu in apeliram na držav-ne poslance brez ozira stranke. Gospodje! Pred-loga o lokalnih železnicah, ki zahteva 2 1/2 sto-tin milijonov kron, prinesla je vse mogoče ne-verjetne železnice; ali ravno tistih 30 do 70 kilometrov ni v nje, s katerimi bi se vendar enkrat že železniško zvezo Dunaja s Splitom uresničilo. Pač pa imamo v predlogi celo kopico projektov za železnice v Bozni. Tega pa se ni premislilo, je li imajo te

bosanske železnice tudi zvezo z avstrij-skimi železnicami, je li imajo tudi vrednost za nas Avstrijce. Prosim torej gospode državne poslance, da naj pod nobenim pogojem ne do-pustijo, da bi se bosanske železnice zidale, pre-dno se zgradijo zvezne proge Avstrija-Dalmacija-Bosna. S tem pa je važnost in pomen želez-nice Ptuj-Rogatec dovolj označena. (Toplo odo-brovanje).

Politični pregled.

Grozovita vojaška nesreča.

3 oficirji in 11 vojakov mrtvih.

Iz Tirolskega prišla je koncem preteklega tedna grozovita vest o nesreči, ki je pahnila celo vrsto mladih vojaških življenj v prerani grob. Stvar je ta le; Neka vojaška patrolja, obstoječa iz 5 oficirjev in 15 mož, odšla je iz Trafoi na skierjih k tako zvani „Payerhütte“, ki leži 3020 metrov visoko na gorovju Tacareta. Kar nakrat je prišla velikanska snežna plaz, ki je pokopala vso patroljo. Le 5 mož se je zamoglo rešiti; ostalih 14 mož (4 ofi-cirjev in 11 mož) bilo je šele po-zneje mrtvih iz snega izkopanih. Ta grozovita nesreča je največja katastrofa na polju vojaških vaj v visokem gorovju. Gotovo je, da se od vojaštva preveč zahteva. Nevarnost lavin v visokem gorovju je ravno zdaj naj-večja. Pohodi čez nevarni terén so zdaj na-ravnost igra z življenjem. Javnost mora tedaj energično protestirati, da se od gotovih vodilnih mest take nevarne stvari dopusti! Ako se vojaška častilakomnost tudi v mirovnem času ne boji, korakati čez mrlice, ko prav-zaprav ni potrebno, potem je izgubila svojo opravičenost. — Pogreb teh nesrečnih žrtv se je vršil na slavnostni način in ob navzočnosti najvišjih odličnjakov. Stvar bode pa imela go-tovo še v državnem zboru svoje posledice.

* * *

Davčna moč Nemcev. Prvaški hujskači, ki bi Nemce najraje povsod kar žive požrli in govorijo o njih, kakor da bi bili Nemci le sami beraški pritepljenci, ki ne pustijo ničesar v de-želi. Zato navedemo sledeče zanimive številke. Število Nemcev v Avstriji (brez Ogrske) znaša 10 milijonov, med 28 milijoni prebivalcev torej okroglo 36 procentov. Na obrtnem davku, ki znaša okoli 90 milijonov, bili so Nemci s 78 milijoni udeleženi, torej z več kot 86 procentov. Podobno ležijo stvari pri dohodninskem davku, plačilnem davku, rentnem davku, vžitinskem davku, pri dohodkih pošte itd. Skupni izdatki avstrijske države znašali so l. 1911 okroglo 1.648 milijonov kron. Od tega so plačali Nemi-ci 1.158 milijonov kron. Torej več kot 98 procentov. Ako bi se torej vse avstrijske naro-de z enako mero merilo, bi se lahko reklo: Nemci v Avstriji plačujejo za po-trebščine države za 544 milijo-

nov kron več, nego bi moral njih prispevek pravzaprav znašati, ako bi se vpoštevalo edino število njih prebivalstva. Povemo to edino zaradi tega, ker predstavljajo prvaki Nemce kot ljudi, ki sploh od drugih narodov živijo.

Naša armada šteje zdaj že pol milijona vojakov. Leta 1914 znašalo je namreč skupno mirovno stanje naše armade, mornarice, obeh deželnih bramb ter bosanskega vojaštva okoli 492.000 mož. Zdaj pa je gotovo že pol milijona vojakov pod orožjem!

Srbske sanje. Bivši srbski minister Vuković izjavil je na nekem shodu v Nišu: Srbija bode v 5 letih svojo vojaško organizacijo v novo pridobljenih pokrajinah izdelala. Potem bode navse drugi način z Avstrijo govorila in bode morala s to državo enkrat odločno obračunati... Smo radovedni na ta srbski "obračun". Vprašanje je le, ali ne bodejo preje Bulgari s Srbijo "obračunali"...

Prvi albanski ministrski predsednik. Za mesto ministrskega predsednika v Albaniji je določen Turkan paša. To je star diplomat. Bil je že turški veliki vezir in turški poslanik v Atenah, v Petrogradu in v Rimu. Turkan paša je star 69 let in je po rodu iz Albanije, in sicer iz Janine. Služboval je pri turškem poslanstvu od leta 1895 do 1898 pa je bil turški minister zunanjih del in nekaj časa tudi veliki vezir. Turkan paša je pač nekoliko zmožen albanskega jezika, a z albanskimi razmerami ni nič bolj znan, kakor novi albanski vladar. Na Dunaju ga ne bodo prav nič veselili, že ker je Mohamedanec.

Že zopet veleizdajalci. Komaj je bil končan proces Rajh, se je že začel nov vohunski proces in sicer to pot v Lvovu. Obtoženi so 37 letni časnikar Bendasjuk, 23 letni pravoslavni duhovnik Sandvič, 32 letni pravoslavni duhovnik Hudyma in 23 letni pravnik Koldra. Obdolženi so, da so od leta 1909 do 1912 z vohunstvom in s hujškanjem delali na odpad Gališke od Avstrije.

mokratje. Prvaških hajkskečev zagrižene vrste, katerih je bilo doslej v občinskem zastopu 18, bo le še 5. Vsi drugi so zleteli iz občinske sobe. V 1. razredu so bili izvoljeni sledeči gospodje: Fritz Burger, direktor kemične fabrike v Hrastniku, Fritz Drolz, obratni vodja v Hrastniku, August Heinrich, rudniški ravnatelj v Trbovljah, Joh. Killer, obratni vodja kemične fabrike v Hrastniku, Karl Kitzer, obermarkscheider v Trbovljah, Franz Leiler, rudniški direktor v Hrastniku, Hans Martiny, nadinženir v Trbovljah, August Rückl, tovarnar z apnom v Hrastniku, Franz Wiltschnigg, direktor tovarne za steklo v Hrastniku. — Te volitve so skoraj popolnoma prvaške zagrižence porazile. Zadnji ostanki Roševga gospodarstva bodejo kmalu izginili. Za občino in njene prebivalce je to največja sreča. Kajti v taki industrijski občini ne smejo vladati ljudje, ki so politično bankerotni in hladijo svojo zdaj že smešno jezico v srbofilske ljubljanske lističe. Čestitamo prav iz srca napredno mislečim trboveljskim volilcem, ki so do te lepe zmage pripomogli. Glückauf!

Iz Maribora. (Slovenski Gospodar z odgovornik babjeverstva.) Celo prav ima „Štajerc“, da nemnožno zapravlivo popotovanje v daljni francoski Lurd k „čudežni vodi“ „babjeverstvo“ imenuje. Prvič naj „Sl. G.“ naznani v resnici in ne v zvijači in domišljiji vse tiste ljudi, ki so v imenovani vodi čudežno zdravje zadobili, namreč, da so slepci sprevidli, gluhi slišali, hromi hodili itd., kakor se trdi. Drugič zoper češčenje Device Marije vendar nihče ne nasprotuje, tudi lurska Mati božja naj se v naših cerkvah kinča, pa naj se ista v — domači cerkvi moli in časti, ne pa, da se po nepotrebnem v daljne kraje potuje, čas in denar zapravlja, doma pa potem pomanjkanje trpijo, ker se od sleparskih duhovnikov pustijo zapeljati. Znale so tudi babjeverske kmetice, ki so se pred nekimi leti s „svetimi“ duhovniki v Sveto deželo in potem na Dunaj peljale, doma pa vse vnemar pustile in ubogi njih moške so morali male otroke, živino, kuhinje vse sami oskrbeti. Ni-li to neumnost!? V spominu je še, ko je g. dr. Gregorec svoj čas urednik „Slov. G.“ bil, je ta list enkrat prinesel: „Nespametno je, da ljudje v Marijino Celje celo v severni Štajer romajo in denar potratijo itd., ko je vendar ravno tista Mati božja tudi v vseh naših domačih cerkvah.“ — Ta gospod je imel prav, pa s tem je dokazano, da si duhovniki sami med seboj nasprotujejo. — „Sl. G.“, razjasni nam še tvojo modrost in ne molči (!!) v zadevi „svete Johance“, ki je sveto kri švicala, za katero so se „babjeverci“ pipali ter se ž njo čudežno zdravili. Kedo tedaj spada po izreku „Slov. G.“: „na smetišče“, ali „Sl. G.“, ali „Štajerc“, ki piše le o „kšeftih“!?

Stranice pri Konjicah. Že dolgo smo molčali, a vendar smo prisiljeni, se zopet enkrat oglašiti. Bilo je dne 14. februarja, ko je naš fajmošter povabil nas fante, da naj pridemo po listke za velikonočno spoved. Ko pridemo v sobo, katera nam je bila povedana, pravi župnik: mrzlo je in peč pa nič topla ni. In eden izmed nas nato odgovori in reče: Ker v njej nič ne gori, tedaj ne more biti topla. Ko župnik to opazi in vidi, da je resnica, se tako razjezi, da namesto ko bi nas bil krščanskega nauka podučil, nas je pa prav nesramno ozmerjal. Imenoval nas je za „butelje“ in „smrkovce“. Sam se pa povzdiguje, ker pravi, da je več ko pri vojaštvu oficir. To pa ne ve, da so pri vojaštvu oficirji različne vrste, da so še več ko je Straniški župnik. Ali se to spodobijo za župnika? Vsak, kateri bo to čital, bo rekel, da ne. Naj si prej premisli, predno kaj takega reče. Ali ne živi on od nas, pa ne mi od njega?! Ker nas ni izgojeval, pa nas tudi za „smrkovce“ ne bo imel, čeprav je on župnik, mi smo pa kmečki sinovi. Kristus pa uči in pravi: bodite krotki in v srcu ponižni, kakor sem jaz! In ko je kot Sin Božji prišel na svet, je tudi ljudstvo učil in še čudeže delal, pa se ni povzdigoval in zmerjal nobenega. Ako je torej naš župnik tudi Kristusov namestnik, naj bo v resnici, pa naj ne dela v pohujšanje. Ker pa sv. cerkev ni dala duhovnikom te oblasti, da bi smeli zmerjati, se imamo pravico mi pritožiti. Za sedaj mu prizanesemo, ako pa še enkrat kaj takega reče, se bomo pa kje drugje zmenili!

Štedljivost

pri kuhanju

doseže le tista gospodinja, ki uporablja

MAGGI JEVE kocke

(gotova goveja juha)

po 5 vinarjev.

Vsaka kocka da, — če se jo polije s 1/4 litrom vrele vode, — 1 krožnik izvrstne goveje juhe, katera se tudi uporablja kot juha za vkuhanje, za polivanje omak, zelenjav i. t. d.

Pri nakupu naj se pazi na ime MAGGI in na varstveno znamko

zvezdo s križcem

Cenjeni prijatelji!

Politični in gospodarski boji za kmetov obrtnike in delavce postajajo vedno hujši. Vseh strani se pojavljajo nasprotniki. Vsled tega pa je tudi treba, da si vsakdo nabavi list, ki mu vedno in povsod služi in ki zagovarja ljudske pravice.

„Š t a j e r c“

je tak list, v vsakem oziru neustrašen in pogumen.

Vsak pravi prijatelj ljudstva

bode torej:

1. „Štajerček“ naročnik
2. Zahteval v gostilnah, tobakarnah, kavarnah in brivnicah „Štajerca.“
3. Agitiral za „Štajerca.“

Vsi na delo za naš list!

Novice.

Dva zrakoletca sta se ponesrečila. Na jaškem letališču pri Aspernu blizu Dunaja se pred nekaj dnevi ponesrečila nadporočnik pešpolka št. 7 Evgen Elsner in četovodja istega polka Filip Srna. Nadporočnik Elsner in četovodja Srna sta vozila v višini kakih 300 metrov. Naenkrat se je videlo, da se leva perot letalnega stroja nenavadno hitro premika, a trenos pozneje je stroj hitro kakor blisk zletel na tla in treščil ob zemljo tako, da se je ves razletel. Nadporočnik Elsner in četovodja Srna sta mrtva. Roke, noge in rebra so bila polomljena glavi pa razbiti. Nesreča je nastala, ker se leva perot letalnega stroja zlomila. Ponesrečen nadporočnik Elsner je bil 27 let star in eden najodličnejših oficirjev-zrakoletalcev avstrijskega vojske. V oktobru je poletel od Dunaja čez Ljubljano v Gorico; vso to dolgo pot je prevozil tih in previden. Nadporočnik Elsner je enajsta avstrijska žrtev zrakoletanja. Ponesrečeni četovodja Srna je bil doma iz Št. Vida pri Velikonah na Koroškem. Po poklicu je bil strojni in je bil jako inteligenten, so ga oddelili najprej avtomobilskemu zborni, potem pa zrakovodstvu. **Grozen božični večer v Calumetu.** „Slobodna Rieč“ je dobila, kakor posnamemo iz „Riečke Novega Lista“ dopis iz Amerike o stavi v Calumetu, v bakrenem rudniku, kjer dela okoli 6000 Slovencev in 5000 Hrvatov in Srbo-

Otroci bisploh ne smeli piti zrnate kave, temveč le dobro mleko s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Če se pije gorka ali mrzla, vselej je Kathreinerjeva popolnoma neškodljiva, ugajajoča in sprito **svoje priprave iz najboljšega sladka jako krepilna.**

Vprašajte, prosim, o tem Svojega hišnega zdravnika.

Dopisi.

Trbovlje-Hrastnik. Volitve v drugi največji industrijski občini na Štajerskem, ki so tedne dolgo udeležene stranke razburjale, so zdaj po izredno hudem volilnem boju končane. Združeni industrijski, ki se jih je doslej od občinskih gospodarjev popolnoma preziralo, se je posrečilo, da zmagajo krasno v 1. razredu. Vsled tega pride 10 industrijskih zastopnikov v občinsko sobo. Poleg tega se je izvolilo v 2. volilnem razredu 5 industrijskih prijateljev. V 3. razredu pa so zmagali z vsemi 10 mandati socialni de-